

— Բրուսիա տէվլէթի իսթանուո քա-
ղաւաքնա վէ շէհրինէ իսթիհթիւմաթ,

ձէսիմէ վիրմէքտէ օլտուլունտան, ազ վազըթաա գալեայի մեզ քիւրէնին, էվ-
րօպանըն միւթաճքեմ մահէլէրինտէն
պիրի պուլունմաղը զազէթալարտա կեօ-
րիւմիւշ տիր:

— Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ տարպիսա-
նէյի ամիրէ իշիթ վէ խատեմէսինտէն 137
նէթէր քէսանէ եօլ վէրիմիշ տիր:

Պուշարտան էքսէրիսի պաշգա իշ վէ
սանաթ պիւմէտիքլէրինտէն, ենիտէն պիր
իշ թէտարիք իտէնէ գատար բէք շօգ
կիւծիւքլէր չէքէթէրի շէօյլէ տուր-
տուն, օն իւշէր այլեք թէրաքիւմ իթ-
միշ օլան իւծիւքլէրի տախի թէտիյե
իտիւմէտիկինտէն, վէ էթմէքճի, պազգալ
եանընտա պուլունման իթիպարարընտա տա-
խի թապիաթիյէ սէքթէ կէլէճէկինտէն
տիւշարը սէֆալէթ օլտազլարընտա
շիւրհէ եօգ տուր, իմտի, ումարըք քի,
թարաթը Սալթանաթը Սէնիյեթտէն հիշ
տէյի, իսէ մէրգուլունըն մաաշարընըն
թէտիյեթտինէ լուլթ ու հիւմէթ պուլ-
րուլարազ, պիրէր իշ թէտարիք իթմէ-
լէրինէ պախշը սուհուլէթ իտիլէճէք
տիր, գիրա, պաշգա վազըթալարտա, իւծ-
րէթէրի թէմամէն թէտիյեթ իտիլաթ-
տէն պաշգա, գայտը հաեաթ իւզըն պիր
մրգտար տախի մաաշ թախսիս իտիլմէսի
կէօրիւմիւշ իքէն, շիմտի պէօյլէ պիր
տար վազըթտա պու գատար քէսանըն
հէր ձիհէթլէ տիւշարը զատը օլմալարը-
նա միւսաատէ իտիլմէսի շան ու չէթգա-
թը Տէվլէթի ալէյէտէն տէյի տիր:

— Նասըլքի կէչէն հաթթա Մանգու-
մէմիզտէ պիլտիրմիշ իտիք, խնամակալու-
հի տիկինլէրտէն պազըլարը քրկիչէ կի-
տիպնէպարէթ իթմիշէր, վէ շիմտիքի հա-
լինէ օլտուլգաա պէյէնտիքլէրինտէն, «Ալ-
լաճ վերէյաթտէ պէօյլէճէ տէվամ իտիլէյ-
տի» տէյէրէք տուլար իթտիքտէն պաշ-
գա, եաթագ գըթըլընտան նաշի, պազը
պիշարէկեանըն պիր գուրու թահթա իւ-
գէրինտէ եաթմազըլա մէճպուր օլտուլ-
լարընը, վէ հարէմտէքի պիշարէկեանըն
էլպիսէլէրի բէրիշանըլընը կէօրտիւքլէ-
րինտէն, 20 թազըմ եաթագ իլէ 40 թա-
զըմ տախի էլպիսէ կէօնտէրմէքլէյէ ալ-
ղուքէշ պուլունտուլարընը պէեան իյ-
լէմիշէր տիր:

— Մասիսին միւլէլ լիթի Կարապետ է-
ֆէնտի իւթիւճեան իլէ, Սամաթեատան
Յակոբ էֆէնտի վարդանեան տախի, կէ-
չէն հաթթա քրկիչ հոգաբարձութիւնու
ազալըլընա բաթրիքիսանէ թարաթընտան
հոգաբարձութիւնուն արզու վէ թէք-
լիթի իւզէրինէ իլալէ գըլընմըշար իտի
իսէտէ, շիմտիյէ գատար իլանընը թէէ-
խի իթմիշ օլտուլունտուլգ իշին մազըլ-
տիլէյէրէք պէեան իտէրիգ:

— Ենի-շէհիր-Ֆէնարընտան մայիս
30 թարիխիլէ ալտըլըմըզ պիր գըթա

մէքթուպտա շու աթիտէքի հալաթիլէր
օգուլմուշ տուր:

... Միւլէլիթ:

«Պուրաճա հալաթիլէր հիշ մազա-
մընտա տըրլար, մուգատտէմա զազէթա-
նըգտա զիքը իթտիկինիզ Ակրաֆա Տիւ-
մէքէ թարաթըլարընտա պատըլան գարի-
յէլէրէ Գարթիցաեա 3 սաաթ մէսաթէ-
տէ պիր իսլամ գարիյէսի տախի պատըպ
սօյմուշար, վէ իքի ատամ թէլէֆ իտիպ
պիր գարը իլէ իւշտէ գըզ կէօթիւրմիւշ-
լէր, վէ շիմտի իսէ մէրգուլմէլէրի ազատէ
գըլմագ իշին 4 պին լիւրա իսթէմէքտէ
տիրլէր:

«Թարլիտէն իքի կիւն էվլէլ Ենի-
շէհիր սահրասընտա պուլունման օրտուլի
հիւմաեուլէն, ապ ու հալաթընըն թէմիզ-
լիյի իշին Չաթալճա թարաթընա նազլ
օլունմուշ տուր:

«Գարթիցա սահրասընտաքի օրտու-
տախի սըճագտան սըզընթը չէքմէքտէ ի-
սէտէ, պիր թէպէտտիւլաթ եօգ տուր:

«Վալի պուլունման էտհէմ բաշա ա-
լէյհիտէ թէչէքքիլէր օլունմագտա ալըր:

«Նարտաաա իգամէթ իւզըն պուլուն-
ման իւշիւնճիւ օրտուլու հիւմաեուլէն
ալալարը հէքիմլէրինտէն օլուպ, մէքթէ-
պի թըպպիյէ շակիրտանընտան վէ միլէ-
թիմիզին Գաթօլիք գըլմընտան օլան Յուլ-
սէփ էֆէնտի Քէմէլիքեան իսլամիյէթի
գապուլ իթմիշ, վէ իսմինէ Ալի-Շէվլէթ
էֆէնտի թէսմիյէ իտիլմիշ տիր:

Պիր գաշ տէֆա տըր խաթըրմըգտան
կէչմէքտէ իտի իսէտէ, պիր սըրասընը
կէթիլիպտէ սէօյլէյէմէմիշիք տիր, իմտի,
պարի շու միւնասէպէթլէ պիր գաշ լա-
գըրտը սէօյլէյէլմա Եանի տիմէք իսթէ-
րիզ քի, մատամ քի թիւքթիւմըգտա մէ-
տէնիյեթիին իլէրու կիթմէսի արզու վէ
նիյէթ իտիլմէքտէ տիր, մատամ քի մէզ-
հէպ սէրպէսիյեթիին կիւնտէն կիւնէ
թագվիյեթ վէրիլմէքտէ օլտուլգտան
պաշգա, թիւքթիւմըգտաքի մէզհէպ
սէրպէսիյեթի տէրէճէսինտէն տօլաեթ
իթթիլիսար տախի օլունմագտա տըր, վէ
մատամ քի մէզհէպ պաշգա վէ միլէթիլք
պաշգա օլտուլգտան գաթիւնագար, սայիր
մէզհէպլէրտէն իսլամիյէթի գապուլ ի-
տէնիլէրին Ֆամիլեալարը թարաթընտան
նիշէ սըզըլթըլար վէ մահգուլնիյեթլէր
գուհուրու կէլտիկի, վէ հաթթա նիշէ
ուլղունսուլըլար տախի վուգու պուլ-
տուլու հէր վազըթ կէօրիւմէքտէ տիր,
զանն իտէրիգ քի, արթըք իսլամ օլանլա-
ըն իսմինի տէյիթիլէրէք, վէ միլի-
եթ ու Ֆամիլեա հուգուլարընը տա-
խի թէրք իթմիշ տիր կիպի մուամլէլէ ի-
տիլմէքլիկին վազթի կէչմիշ տիր, գիեա-
տէ իյզահ իտէլիմ սէօյլէտիկիմիզի. մէ-
սէլա պիր թրիթիեան իսլամիյեթի, վէ
պիր իսլամ տախի թրիթիեանըլը գա-

պուլ իթտիքտէն սօնրա տախի միլիյեթ-
թինի թէրք իթմիշ սաեթմաեթալ, իլա,
քէլ էվլէլ Ֆամիլեալարալ պիրլիքտէ գալ-
մազըլա, Ֆագաթ իսթէտիկի վազըթ
քիլիսէյէ, վէ իսթէմէտիկի վազըթ ճա-
միյէ կիթմէքլիսէ սէրպէսթ օլմալը, վէ
Ֆամիլեալար թարաթընտան օնա չէշմի
հագարէթ իլէ պազըլմամալը, վէ միրա-
սընտան մահրում գըլընմամալը տըր. նա-
սըլ քի հէր միւլթէմէտտին միլլէթտէ
պու պէօյլէ տիր, վէ հէմտէ պէօյլէ օլ-
մագ ազլ ու պասիլէթ իգթիգասընտան
տըր:

— Էշգընտան Թուլթանըն Ֆըրգա
քեաթիպի Գօսթաքիին, Պիւքրէշտէ
թէչէքքիւլ իթմիշ օլան Պուլղար գօսի-
թէսինէ եազտըլը մէքթուպուն թէրճէ-
մէսինի թուլտան ալտրագ, տէրճ ի-
տէրիգ:

«Էյ Պիւքրէշտէքի պիրինճի Պուլղար
գօսիթէ ազալարը:

«Պէնի վէ պէնիմ կիպի պիր թագըմ
ատամլարը ալտաթտընըգ. Ֆէօատ իշին
Սամանլը եազասընա կէօնտէրտիլիգ, Պիզ
կէլտիք Պուլղարլարտան հիշ եարտըմ
պուլմատըլըմըգտան պաշգա, ձիւմէսին-
տէն տիւշմէնիք կէօրտիւք, վէ իշթէ
պէնի թուլթուպ Հիւքիւմէթէ վիւրէն եի-
նէ Պուլղար տըր:

«Սամանլը աթէչիլէ թուլթուլտուգ,
աճ սուսուլ օրմանլարտա, պալգանլար-
տա գալտըգ, Նիհայէթ մահվ ու բէրի-
շան օլուպ, իշթէ շիմտի Բատիշահն ա-
տալթի գըլըճընա ուղտաթըգ:

«Էյ Պուլղարլար, սաղըլընա չալը-
շան գօսիթէ ապաթ խալըլ իհեա իթմէք
պուլմուլտուր, վէ թէրպիյէ իտէճէկի-
նիզ վէ ինսանիյէթ էօյրէտէճէկինիզ Պուլ-
ղար էվլատլարընը, պիրիմ պու կիւնտէ
ուղտաթըլըմըգ հալէմի կէթիլմէք իս-
թէեթօրսուլուգ:

«Պիզի հայտուլտուգ իշին թէրթիպ
իթտիկինիզ գէմանտա ուղտաեթալ, կէչէ-
ճէկիմիզ Սամանլը քէօյլէրինի վէ քէօյլիւ-
լէրինի հիշ խաթըլընըգա կէթիլմէտի-
նիզ մի իտի:

«Ալէմի սիզին վէ պիրիմ կիպի, շաշ-
գըն վէ պուլտալմը գանն իտիեթօրսու-
նուգ, ալէմին էվլատընա զարագընըգ վէ
տիւշմէնիկինիզ նէ իտի. Մալըմ կիթտի
էվիմ պարգըմ պաթտը, կէնճ եաշըմաա
եօմրիւմիւ զայպ իթտիմ:

«Ալլահ թէալա սիզի վէ սիզին կիպի-
լէրի պիրտէն պէթթէր իթսին:

38411107-66

Խարիճիյէ նազըրը Ֆուլատ բաշա հազ-
րէթլէրինին Լօրտ Լայընսա իրսալ իթտի-
յի լայիհանըն մապատի:

Մահմադ-378 ինչ ինչիւնիւն գաթիլէ:

«31. Էնալիին մէնֆաաթընա մաթուու
էպիլիէլէր ինշաթընա, վէ խուսուլիլէ եօլ-

լար վէ չըմէնտըքէրէր ետքորմագ իշին, Հիւքիւմէթի սէնիկէնին արգու վէ նիկէթի խայրիկէթի հագգընտա հիշ պիր վագըթ շիւբ-հէ օլունամագ, վէ էկէր չաբուգ վէ խօշ-նուտ օլունամագ գատար նէթիճէլէրէ մու-վագֆագ օլամամը իսէ, պունուն տախի սէ-պէպի շու տուր քի, օլ պապտէ վաճիպէ-տէն պունուն ֆէտաքեարըղըն իճրաօրնա, քէնտի Մալիկէսինին հալինէ կէօրէ գարու-րի պիր հուտուտ գօյմաղա մէճպուր օլուն-տուր: Ֆագաթ շու տախի ինքեար օլուն-մագ քի, չիմտիկէ գատար խիթամբէզիր օլ-մուշ, ինչա օլունմագտա պունուն վէ եա-խօտ իմթիկեաղլարը վէրիւմիշ օլուն չըմէնտը-քէրէլէրտէն մատտէ, քի պունլար իշին, իմ-թիկեաղը վէրիւմիշ օլուն գունթանեալարա ֆա-լիզ պէտէլի օլարագ, սէնէվի իրաւտ մէսարիֆ պիւտնէսինտէ, 20 միլիթօն գուրուչտան զի-եատէ պիր մէպլաղ գայտ օլունմագտա տըր, պունլարտան մատտէ, պիր գաշ սէնէ զար-ֆընտա 1500 ինկիլիզ միլի եօլ ինչա օլուն-մուշ տուր, վէ պունուն պին միլ գատարը եալընըզ թունա վիլաեթի տախիլինտէ պու-լունմուշ տուր:

« 22. Մալիկէսինին իրաւտ վէ մէսարիֆի տէֆթէրլէրի (պիւտնէլէր) նէշը ու իլան օ-լունմուշլար տըր: վէ էկէր մէզքիւր միւ-ֆիտ թէտպիրին իճրասընտա պազը գուտուր-լար գունուրա կէլմիշ իսէ, պունլար տախի մալիկէճէ ֆէվգէլատէ հալլէր վուգուրիտէն նէշէթ իթմիշ տիր: Շիմտիքի հալտէ հազըր-լանմագտա օլուն պու սէնէնին պիւտնէսի, պիր սուրէթի մաթլուպէտէ րունիւմա օլա-րագ, հէրքէսին մէմուկնիկէթիին մուճիպ օլամագ տըր:

« 23. Թէպապի դայրի Միւսլիմէտէն պունուն էհալի թարաֆընտան, մէմալի-քի մահրուսէյի Շահանէ մէճլիսլէրինտէ պիր մըզտար վէթլէրին հազըր պունունմաքը զմ-նընտա, 1836 խաթթը-Հիւմաեոնուտա ի-շար օլունան թէհահիւտ, վիլաեթի թէշքիլի գանուննամէսի իլէ իգթիգաօրնտան զիեա-տէ իճրա օլունմուշ տուր: Մէզքիւր գանուն անքեամընճա, էեալէթ մէճլիսլէրի, մէմա-լիքի մահրուսէյի Շահանէ էեալէթլէրինին ալիւազընա մուվագֆագ սուրէթտէ պիր եօլ իլէ, ազալարը էհալի թարաֆընտան սէր-պէսնէ ինթիկապ օլունարագ, խրիսթիեան վէ իսլամ ազալարտան միւրէթթէպ օլամագ տըր: Մէմալիքին պիրինճի մէճլիսի օլուն Մէճլիսի վալեանը Անքեամը առիկէտէ, խրիսթիեան ազալար տախի պունունուպ, րէ-ֆիգլէրի պունունան իսլամ ազալարըն այնի իւնվան վէ այնի մէսնէտի իլէ նազար օլուն-մագտա օլուն, 1836 խաթթը-Հիւմաեոն-նունտա իշար օլունտուղու կիպի մուվագաթ-թէն օլամագը, իլլա տայիմի վէ գալի սու-րէթտէ օլամագ իւղրէ տիր:

« 24. Րիշվէթ, Թապիգաթ վէ դատար ու միւսատէրէթ ճիւնհալարըն շէտիտ սուրէթ-տէ թէտիպին տայիր, պու կիւնքի կիւն մէմալիքին հէր պիր թարաֆընտա իճրանէ գունուլմուշ օլուն ճէգա գանուննամէսինտէ խասսէթէն պէնալէր պունունուպ, պու մա-գուլէ սուրի ամէլլէր հէր նէ վագըթ իշար վէ թահգըզ օլունուր իսէ, մէզքիւր պէնալէ-րին անքեամը իճրանէ գունուլմագտա տըր:

« 25. Մէմալիքին սանաթ վէ թիճարէ-թիին իլէրլէմէսին տայիր օլուն ախգ ու իթանա պիւլիւք գունթանեալար իհտասը-նա նէ գատար միւմքին իսէ, թէքմիլ զայրէթլէ սուհուլէթ վիրէրէք մուսվէնէթ իտիւմիշ տիր: Պանգը Օսմանիտէն մատտէ, Տէվլէթի ալիկէ նիգամլարը էմնիկէթի թահ-թընտա պունունտուղլարը հալտէ, սայիր խայրիկէ գրէտի գունթանեալարը թէշքիլ վէ իհտաս օլունմուշ տուր: Եկէր պունլարըն սա-եըսը տահա չօզ վէ մէնֆաթըր տահա գի-եատէ օլամմը իսէ, պու տախի Տէվլէթի ա-լիկէ իշին պիր գապահաթ տէլի տիր: Պուն-տան մատտա սանաթ, թիճարէթ վէ գի-րաաթ գունթանեալարըն իհտասը, քեամի-լէն սէրպէսթ պըրագըրմը օլուն, եալընըզ էճնէպի գանունլարըն էն միւքէմմէլէրինտէն ալընարագ վագ օլունան գանունուն անքեա-մընճա էհալինին ապպիլինէ տայիր րէսմի ա-տէթլէրին իճրասընտան պաշգա հիշ պիր կիւնլիւք թահթընտա տէլի տիր:

Իմտի պալատէ իշար վէ պէեան օլունան թէֆթի վէ թէճէսիւտտէն, գարշը սէօյլէ-նիլմէզ սուրէթտէ շու նէթիճէ հասըլ օլուն քի, Տէվլէթի ալիկէ, Թանգիմաթըն նէշը ու իլանը իլէ ալըմըշ օլուն եէնի թարիգտէ սա-պիթ գատէմ օլարագ, 1836 սէնէսինտէ քէն-տի հիւսնիւ րիգաթը իլէ քէնտիլէ վագիֆէ իտիւմիշ օլունուր լայիհանը (եանի խաթ-թը-Հիւմաեոնու) վուս ու իգթիտարընա կէօրէ իճրա իթմիշ տիր, վէ շու կէշէն 12 սէնէտէ, Թիւրքիեա էհալիսինին ալիւազը վէ վագթի հալին կիտիլլէրի նէ գատար միւսա-ատէ իտէպիլմիշ իսէ, քեաֆֆէյի նէթիճէ-լէրի էլէ կէշիւմիշ տիր:

« Նիհանէթ իւլ էմր, իսլահաթ իճրա օ-լունմուշ տուր: Պագը խուսուլարճա թէք-միլլէն վիճուտէ կէլմիշ տիր, եանի մէզքիւր գանունլարըն մէպտէսի, հէմ էհալինին ախ-լէազընա կիրմիշ, հէմ գապուլ օլունմուշ, վէ հէմտէ իճրանէ գունուլմուշ տուր: Սայիր խուսուլարճա, վագաա էվլէլէրլէր գա-տար թէքմիլ օլամագը, վէ պաշլընա կէօզէ կէօրիւնմէլլէր իսէտէ, եինէ ֆիլիէն թէ-գատուրմ վար տըր, վէ պունունտա սէպէ-պի հագգանիկէթ վէ միւսապաթ մէպտէլէ-րինին գապուլ օլունմասընա միւպթէնի տիր քի, միլլէթին պիր ֆըրգաօրնըն էֆքեարը պաթլէ վէ րէտտիկէթի պունու հագգ իթ-մէմէքտէ իտի: Իմտի մէմալիքիմիզ, մէզ-քիւր մանէվի ֆիթունաթլարըն քեաֆֆէյի սէմէրլէլէրինէ հէնուզ մալիք օլամամը օլ-տուղու իշին, թէէսիւֆ օլունապիլիր իտէ-տէ, պէօյլէ պիր հագգըլ թէհամմիւլիւք-լիւք տախի, Հիւքիւմէթի սէնիկէ իւզէրինէ պիլմէմէլլէր վէ գուտրէթիլլէր թագսիրաթ-լարը տալէթ իթտիլմէզ: գաշ քի քէնտի վատիւրն էն միւհիմմ վէ էն կիւն գըմընը իճրա իթմիշ, վէ չիմտի արթըզ հէր պիր էն-կէլլէրտէն գուրթուլմուշ օլարագ, քէնտի զայրէթիին մէմալիքին մատտի սուրէթտէ թէգատուրմինէ վէրմէքլէ, եէնի նիգամ վէ գանունլարըն եաեղլմասընա գալմըշ տըր իշ:»

Լէւնի:

Թիւրքիստանի խրիսթիաններու շուր

Քէօսթէնճէտէ մուգիմ Մր. Սանքի նամ վիս-գօնսիւլ (գօնսօլուս վէքիլի) թա-րաֆընտան մահէլլի մէզպուր մէճլիսլէ-րինին թէշքիլի խուսուլտուտա շու ա-թիլիւզըր րաթօրթօ վէրիլմիշ տիր:

« Մահէլլի մէզպուր միւտիլի քէնտի ինթիկապ իթմիշ օլունուր գէվաթըն է-սամիսի լայիհասընը թէրթիպ իտէրէք, էթրաֆ գազալարընա կէօնտէրիլ, միւն-թէլիսլէրին իսէ հէր նէ գատար մէզ-քիւր լայիհատա կէօսթէրիլէն գէվաթ-տան պէեհնիպ պէեհնմէմէե րուխսաթ-լարը վար իսէտէ, պէեհնմէտիլլէրինին եերինէ սայիր իսմէր եագմաեա սէլա-հիլէթլէրիտէ օլամաղընտան, թապիա-թիլլէ կէօնտէրիլէն խիլմէրտէն ինթի-խապա մէճպուր օլամագտալար: Միւ-մայիլէյս միւտիր, քէնտի ամիրինէ ֆի-լան քիմէսնէլէր շու գատար րէյ գա-զանտըլար վէ իշլէ օնլար լաեղըլլա ինթիկապ օլունմուշլար տըր տէյի խա-պէր վէրիլ, վէ էօյլէճէ իլան գըլընըր: Մէճլիս ազալարը մատալ օլամագտա օլունա-վէ միւշարիլէյս միւտիր թարաֆընտան ինթիկապ գըլընմագտա օլունուրըն-տան, պիլա էօզը ու պէհանէ վէ պիլա միւլահագա քէնտիլլէրինէ թագտիմ գը-լընան հէր մագպաթա վէ լայիհատա իմ-զալարընը վագ իտէրլէր: օնլարտան էք-սէրիսի օգունագ եագմագ պիլմէքտէ օլուն, վէ թիւրքիատա ատէթի գատի-մէտէն պունունան պիր խուսուլ, եանի ալէսսէվիլլէ իմգա եերինէ միւհիւր պա-մագլըզ ուսուլի, օգունագ եագմագ պիլ-մէքլիլէ հաճէթ պըրագմագտա տըր: Մէզքիւր մէճլիսլէր ազալարընըն էքսէրի-սի տայիմա իսլամտան օլուն, պիր միւտի-րիլէթ մէճլիսի, միւտիր, գատը, վէ միւլֆթի էֆէնտիլլէր վէ իքի խրիսթի-եան վէ իւշ իսլամ ազալարտան միւրէք-քէպ տիր: Հիսապճա պիր միւտիրիլլէթ մէճլիսինտէ պիր խրիսթիեան ազաեա նիսպէթլէ պէշ իսլամագա պունունմագ-տա տըր:

« Թիճարէթ մէճլիսի ազալարը տախի պալեատէ զըրի կէշէն այնի սուրէթտէ ինթիկապ օլունմագտա տըրլար: վէ թիւրք-լէրին թիճարէթ նիգամմէսի օլամաղը-ղընտան (պունտա սէհվիաթ վար տըր Լ. Հ.) պիր միւտտայի, ճահիլ վէ չօզ-քէրրէ օգունագ վէ եագմագ պիլմէ-լէն քիմէսնէլէր թարաֆընտան, վէրիլէն հիւքմ ու իլամը կիլմէքտէ տիր: Չանն ի-տէրիմ, գատըլարըն խրիսթիեան շէհա-տէթինի գապուլ իթմէք իշին, մուհագ-գագ պիր թալիմաթլարըն եօզ տուր: Ֆա-գաթ միւտտայի եա միւտտայի ալէյս իօ-լամտան օլունուրըն հալտէ, ալա խրիս-թիեան շէհատէթի գապուլ օլունմագ-տա տըր: Պիր խրիսթիեան պիր հագգըրզ

իւամ իշին, տահա պիւլիւք պիր մէծիտէ
 Թէշէքքի իտէպիլիւր. ֆագաթ, օտա մէշ-
 քիւր իւամը վերէն մէծիտ միսիւլու այնի
 մէպտէ իւզէրինէ Թէրթիպ ու Թանգիւմ
 օլունմուշ օլունդունտան, Թէշէքքի ի-
 տէն զաթըն եօլու իւզէրինտէ կիւնակիւն
 էնկէքէր գօնուլարագ, իշէ կիւնտէն կիւ-
 նէ Թէշէքքի իտիւլէրէք, պիշարէ երկզէր-
 ձէ ուֆագ Թէշէքքի սրգընթը վէ մէշա-
 գաթլարա, վէ խայլիճէ տախի մէսաթի-
 ֆաթա տիւշար օլունդունտան սօնրա, տա-
 վասընը պրագըպ, պիր Թարաֆա չէքի-
 լէճէկինտէ չիւքէն եօգ տուր:

Սէլանիք ճանիպինտէն Մր. Գօնսիւլ
 ճիւլքինտէն ճէնապիւրինին իրսալ իյլէտի-
 չի րարօրթօ տուր:

« 1836 սէնէսի խաթթը-Հիւմաեու-
 նու շարթլարը, քի խաթթէթէն Պապը-Ա-
 լի իլէ քէնտի խրիսթիան Թէպալարը
 միւնասէպաթընա լաճի տիր, պու Թա-
 րաֆտա լաեղը վէճ իւզէր իճրա օլուն-
 մաթըշար տըր. չիւնքի սէրպէտիլէթի
 մէզէպիլէտէն տօլաեղ խաթթը-Հիւմա-
 եունտա միւնտէրիճ օլան վատլարտան մա-
 աաա, սայիլ ճէմի շարթլար եա քեա-
 միլէն Թանրմամը, վէ եախտա ֆիլիլէն
 Հիւքիւմիւզ գալմըշար տըր. խրիսթի-
 աշարըն պաշլըճա Թէշէքքի մատուտի,
 եանի մէհսքիմի պէլէտիլէ Հուզուլուն-
 աա քէնտի չէհատէթլէրինին գապուլ օ-
 լունմամաւ, եալընը լաֆգէն գալտը-
 ըրմըշ տըր. չիւնքի խաթթը-Հիւմաեուն
 աուտուր պուլլուլալըտան պէրու իհտա-
 օլունտան միւլթէլիթ տիվանլարընտա,
 խրիսթիանլար Միւսլիմանլարա նիսպէթ-
 լէ օլ գաաար պլըգ տըրլար քի, Հիւքմ
 ու գարար վերմէքլիք գուվլէթի քեամի-
 լէն Միւսլիմանլարըն եէտինէ վէրիլմիշ
 տիր. Պունտանաա գաթի նազար, մէզ-
 քիւր տիվանլարտա Հիւքէմատան պիրի
 մագալմնտա օթուլմագտա օլան գաաը,
 եա խրիսթիան չէհատէթլինի, չէրիաթը
 վէսպէ իտէրէք ըստտ իթմէյէ, վէ եա-
 խօտ մէզքիւր տալտեը գաթը հազրէթի
 Մէշէթիլէթէնահի Հիւքմի Թահթընտա
 պուլունտան պիր մահթէվէեէ իհալէ իթ-
 մէքլիլէ միւզթէտիր օլունպ, մէզքիւր
 մահթէվէտէ իսէ խրիսթիանըն չէհատէ-
 թի Թուլթուլմամագտա, վէ հաքիմիլի
 եալընը գաաը իճրա իյլէմէքտէ տիր:

« Ատալէթին սուլի իտարէսի, հազը-
 գաթի հալտէ, օլ պիւլիւք ֆէնալըգ տըր
 քի, պու էեալէթին խրիսթիանլարը օ-
 նուն հազգընտա քէք հազգը սուրէթտէ
 Թէշէքքի իթմէքտէ տիրէր. վէրիլէր
 կէրչի չօգաղը տըր, վէ էկէր ինսաֆ ու
 պի Թարաֆըզլա Թադսիմ ու Թախսիս
 օլունսալար, գուլում ու գաաըրըգ աաա
 օլունմամալար. լաքին, չի ֆայիտէ քի,
 մէզքիւր աղըրըգ հէման եալընըգ ֆա-
 գըրլար վէ ալէլ խուսուս աահա գիեաաէ

Ֆագըր օլան էհի գիւրաթ կիւրիւհի
 իւզէրինէ չէօքմէքտէ տիր:

ՏՐՏՈՒՆՁ

Ձէր իսկ նաւալար, այլ անբան տաւար,
 քեզ միշտ հարկաւոր էր հմուտ գեկալար,
 գու օլ հողմից տեղեակ էիր, ոչ կողմից,
 իզուր գու զնաւը կործանման տուար:
 Ծովերի միջին քոյ ծովը էր հանգարտ,
 նաւերու միջին քոյ նաւը էր չքեղ եւ զարդ,
 քայց գու արեւոյս մոլութեան գինով,
 զվիճակ խեղճ նաւիդ ձգար իթակարդ:
 Թէ խեղճ նաւալար շուեննայ նաւն,
 շուտով կը տարածուի անչաճ համբաւըն,
 աաա, ո՞վ ինքն իրան ի կորուստ կուտայ,
 որ դու քեզ ետուր քոյ յիմար կամաւըն:
 Այլազանց նաւերն մնային անփորձ,
 քայց քո նաւը եղեւ քայքայեալ անգործ,
 ամէն ոք գիտէ, զի մարդն աստանդական,
 կենաց մէջ չաւանայ իւր վերայ լաւ ձորձ:
 Վա՛յ քեզ խեղճ Հայաստան նաւ անկառաւար,
 քաղչն միշտ տուաւ քեզ օտարագ յաւար,
 երբ էանց չառաւիղ տան խոսաւորչեան,
 մերկացար իլուտոյ, մնացիր խաւար:

Որդիք խորհացեալք եւ ոչ հարազատք,
 ամէն կերպ շարուլեանց ծառայք անազատք
 ընդ առաքինութեանց երբէք չեն ծանօթ,
 ոչ ռամիկք, ոչ իշխանք եւ ոչ պայազատք:
 Ձգեն զմիմանս ի թշուառ վիճակ,
 յորոգայթ մահու եւ դատաստանի տակ,
 ի կորուստ միմանց սուտ վկայելով,
 պառլի այլազգեաց ինին խայտառակ:
 Ճաշակը չեն առած երբէք բարութեան,
 անգաղար որանն զնիւթ չարութեան,
 մինչեւ չհեռանան բնութեան ցաւերից,
 պիտի մնան անշուշտ ի վատթարութեան:
 Հայ չկայ որ իրան կորստին վայ տայ,
 իւր աշխատակցին ճշմարիտ վայ տայ,
 եթէ որ մէկ Հայուն լաւ վիճակ տեսնի,
 սգալով կը տրտմի, ոչ թէ կուխայտայ:
 Արդեօք ո՞վ տուաւ մեզ գայա վատ բնութիւն
 փոխանակ հեղութեան չար յանգնութիւն,
 եւ ո՞նց հաւատամ թէ Հայք ունեցել են,
 ընտիր ընտիր գործեր կամ զիւցազնութիւն:
 Ձկային սիրեն միշտ, ոչ թէ զԱրեւն,
 զոչխարն առնեն եւ պատուեն զգէլն (գայլ),
 այս է պաանառն որ գլուխ պատճառն,
 բարկութեամբ խզելայ մեր բաղդի թեն:

Չասէք, սուտ է սա, կամ անտեղի տնազ,
 իմ խօսքերիս միջին սուտն է յոյժ նուազ,
 Սեյեազ աաա, միթէ ունի՞ս ցանկութիւն,
 գանգառե՛ս ցգ միշտ եւ հանապազ:

ՍԷՅԵԱԴ

ՀԱՎԱՏԻՍՈՒԹԻ ԽԱՐԻՃԻՑԵՒ

Ալաֆրանկա յունիս 16 աւ Բօր.
 Թուգալ գրալը հազրէթլէրի ճէնօվաեա
 կիթմէք իւզէն Լիսպօնտան հարէքէթ
 իթմիշ տիր. Միւշարիլէյհ հազրէթլէրի
 մօեթթիւնտէ 4 գըթա հարպ կէմիսի
 պուլունմագտա տըր. Միւշարիլէյհ հազ-
 րէթլէրի Թուրքիտէ քէնտի գրալիւսարի
 լէ ձուլու շուգտան սօնրա, Յօրանսա

կիտիպ պիր գա, կիւն արամ իտէճէքէր
 Թէ օրատան ֆարիտէ եօթու օ աճադար
 տըր:

— Բուսիա իմքէրաթօրու հազրէթ-
 լէրի իւզէրինէ Թապանճա, պօա թմըշ
 օլան Պէրէգօվաթի Թարաֆընտան ալօգաթ
 տուլլուպ Թապահուպ իթմէք իշին 36
 նէֆէր ալօգաթլար Մ. Ժիւլ ֆալը մէշ-
 հաւր ալօգաթա ըէճա իյլէմիլէր, վէ
 մուամալիլէյհ պուշայրն խաթթընտան շա-
 գամեքալ, նամիգաճ պուլունտուղու
 հալաէ պիլէ, մէզքիւր մէմուրիլէթի
 գապուլ իթմիշ տիր:

— Սըրպ պէյի բրէնս Միշէլ հազրէթ-
 լէրի, օրատա պուլունմաարղը էսնատէ
 իտարէյի պէլէպիլէ պինի իհալէ իթմէք իշին
 պիր մէծիտ Թէշէքքի իթմիշ տիր. Ժիւլա-
 լիլէյհ հազրէթլէրի Մէմէքէթլէյն պէյի
 Բրէնս Ծարը վէ Գարատաղ պէյի իլէ
 պիրիլթէ ֆարիտէ կիտէճէքէր իմիշ:

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Արնապուտ քէյիլնտէ Այիօս Ըսօֆրիօս
 մահէլլէսինտէ վագր տէրուինտէ պիր գը-
 ֆա պաղչէ, ագար օր, վէ լէվազիմաթը
 սայիրէ օլաուղու հալաէ, նէգարէթի զայէթ
 կիւզէլ պիր պապ քեարիլի խանէ:

Նինէ մէզքիւր մահէլլտէ տէնիք գըբընտ
 եազըն իքի պապ քեարիլի մաղազա քիւրայէ
 վէրիլէճէքէր տիր, Թալէպի օլան զէվաթըն
 տահա զիեաաէ մալիմաթ ալմագ իշին Գա-
 լաթաաա Գուրչուն իսնտա Ն. 16, Մ.
 Սթամաթի Ա. Բրօգօեա միւրտնաաթ իթմէ-
 լէրի իլան գըրընըր:

20

Դ Ա Փ Ա Յ Է Լ

ԳՈՒՆԱՄԵԱՑ ՀԱՊԱԿԻ ՎԷՊ

Այս անունով սրբազան եւ եղական սի-
 րոյ վէպ մ'է, որո մեծահամբաւ բանաստեղծ
 Լամարթինն հեղինակած է, եւ որ Գաղիկ
 անուն օգտաւէտ եւ իմաստայից հանդիսի
 խմբագիր մեծ Գրիգոր Էֆէնտի Չիլիկիւր-
 եանի աշխատասիրութեամբ ընտիր ու մաքուր
 Հայերէնի թարգմանուած ու Հայ գրական
 ասպարէզը սիրալիր եւ մարդկային վէճ մըտ-
 քին համապատասխանող պրտագրաւ հեղի-
 նակութիւններով ճօխացունելու համար ջանք
 չխնայող Տէտէեան տպագրան ապուած յիգ-
 միւրնիս, կը ծախուի Կոստանդնուպօլիս
 Մարգարեանի եւ Դաւաթեանի գրատունե-
 րը:

Գին 13 դուրուշ:

Յիշեալ սիրալիր վէպին հեղինակ բանա-
 տեղծ Լամարթինի գերահռչակ համբաւը,
 եւ որոյ թարգմանչին արդէն Հայ գրակա-
 նութեան մէջ ստուգիւ գովելի հանգրաացած
 իմաստալիր եւ նշանաւոր հանճարը կը յու-
 սացուի որ, պիտի հրաւիրեն ազգին պա-
 տանեաց, օրիորդաղ եւ երիտասարդաց
 օրտերն այս ընտիր վէպէն բարոյա-
 կան, ազնիւ եւ անկեղծ սիրոյ դասեր եւ
 հրահանգութիւններ առնելու, դաս մը որ
 միանգամայն զանոնք մոլեկան սիրոյ մահա-
 բոյր շաւղէն պիտի զգուշացունէ:

ՅԱՆԻՊ ՂԱԶԷՍԱ

ԿԱՐԱՅԵՑ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Լէզուճ Էֆուլճէ ԹԱՊԱՆԵՍԻՆԵՐ
 ԳԵՕՂԻՄԻԱ ՏՈՂԻԱ ՏՈՂԵԱ, ԵՅՕՏՈՐԱՅ ԱՅԻՆԻԼԷ
 ԵՄԱՆԵԼԷՐ ԳԵՐԵՐՈՒՄ ԱՌԵՐՈ 467: